

Zienswijze concept PlanMER

30 december 2022

Onderwerp: Reactie Energie Gezond Waalwijk (EGW) en Falck Renewables op concept planMER Grootschalige Opwek Duurzame Energie Waalwijk

Geachte leden van de raad,

Met veel belangstelling hebben wij kennisgenomen van de concept planMER Grootschalige Opwek Duurzame Energie Waalwijk (hierna planMER) dat door uw college openbaar is gemaakt en waarop tot 2 januari 2023 reacties kunnen worden ingediend door belangstellenden.

Falck Renewables en EGW zijn content dat gemeente Waalwijk in het verlengde van de Kadernota Grootschalige Opwek Duurzame energie (GODE) heeft besloten een planMER op te stellen en danken u voor de mogelijkheid om op dit moment in het proces een zienswijze te kunnen aanbieden hiervoor.

Met de uitvoering van een planMER kan de noodzakelijke milieu-informatie worden verzameld waarmee een locatieafweging kan plaatsvinden van potentiële windlocaties (plaatsingszones). Mede aan de hand van de verkregen informatie kan een voorkeursalternatief worden afgewogen.

Falck Renewables en EGW constateren echter dat met de huidige opzet van het planMER het instrument zijn doel mist en de noodzakelijk verkenning van de 'hoeken van het speelveld' niet plaatsvindt. Daarmee wordt de mogelijkheid gemist om goede milieu-informatie te verzamelen die nodig is om plaatsingszones te vergelijken en de meeste geschikte plaatsingszone(s) af te wegen. In voorliggende reactie geven wij aan waar in het planMER wat ons betreft verbeteringen moeten worden aangebracht.

Daarbij komt dat enkele subjectieve keuzes zijn gemaakt in het planMER, die ten koste gaan van de waarde van de gepresenteerde informatie in het planMER. De bedoeling is om met een planMER objectieve milieu-informatie te verzamelen en niet naar een conclusie toe te werken. Onderstaand geven wij aan welke verbeterpunten wij zien.

Alternatievenopzet

In het concept planMER is gesteld dat expliciet is gekozen voor het beoordelen van effecten voor gehele plaatsingszones, uitgaande van worst case scenario's. In vervolg op de startkaart (afbeelding 3.3) zijn per thematisch alternatief gebieden uitgesloten die vanuit het betreffende perspectief bij voorbaat onwenselijk zijn, zo is gesteld in de NRD. Op pagina 54 is te lezen dat de alternatieven tot doel hebben om het gehele speelveld in kaart te brengen. Om die reden is gekozen om alternatieven samen te stellen waarbij plaatsingszones zoveel mogelijk verschillen. Dit effect wordt echter geheel tenietgedaan door per alternatief uit te gaan van activiteit die overeenkomt met het opwekdoel van 170.000 MWh (in twee varianten). Op deze manier wordt een vooraf gekozen opstelling (opwekcapaciteit) op verschillende locaties in de gemeente geprojecteerd waarna vervolgens een beoordeling wordt uitgevoerd. Ogenschijnlijk wordt met de aanpak gewerkt met 'vergelijkbare' alternatieven maar hiermee worden de hoeken van het speelveld juist niet opgezocht en wordt essentiële informatie gemist. Dit wordt wat ons betreft bevestigd door het feit dat alle alternatieven gelijk scoren op de onder meer de volgende beoordelingscriteria:

- Natura 2000- overige effecten
- Beschermde soorten
- Geluidbelasting op gevoelige bestemmingen
- Geluid in cumulatie
- Slagschaduw
- Gezondheid
- Ruimtegebruik bestaande en toekomstige functies en meervoudig grondgebruik

Het feit dat voor alle bovenstaande criteria geen onderscheid kan worden gemaakt tussen alternatieven geeft aan dat de alternatieven niet goed zijn samengesteld en dat deze moeten worden aangepast. Immers, deze zijn onvoldoende onderscheidend. Ook kan het zijn dat beoordelingscriteria moeten worden aangepast. Aanpassing van de alternatieven en beoordelingscriteria is tevens nodig om aan het advies van de Commissie voor de m.e.r. te voldoen.

Wij zien de volgende mogelijkheden om onderscheidende alternatieven samen te stellen:

1. Thematische alternatieven samenstellen die ieder op hun thematische aspect goed scoren (bijvoorbeeld: zo groot mogelijke afstand tot natura 2000/NNB of zo groot mogelijke afstand tot woningen of woonkernen. Vervolgens kun je voor deze alternatieven de effecten beoordelen op overige aspecten en kan er een vergelijking

- uitgevoerd worden. Tevens moet per alternatief het doelbereik inzichtelijk worden gemaakt.
2. Nadere inperking van het mogelijkheidsgebied waarna onderscheidene opstellingen worden gemodelleerd die op zichzelf een alternatief vormen. Vervolgens kun je voor alle locatie-alternatieven een effectbeoordeling uitvoeren. Als vervolgens voor de alternatieven (en varianten) het doelbereik inzichtelijk wordt gemaakt is alle informatie voorhanden voor een VKA afweging.

Effectbeoordeling

Effectbeoordeling natuur

Gesteld wordt dat voor een gedeelte van het alternatief de beoordeling kan afwijken van die van het gehele alternatief. Nu gehele alternatieven gelijk worden beoordeeld voor wat betreft effecten op Natura 2000 zou inzicht in die effecten van deelgebieden moeten worden gegeven.

In de alternatievenopzet is bij het alternatief 'natuur' de merkwaardige keuze gemaakt om minimumafstand tot woningen los te laten en terug te brengen tot een halve rotordiameter. Daarmee voldoet het alternatief niet aan het algemene uitgangspunt (pag. 53) dat alternatieven moeten voldoen aan harde belemmeringen gebaseerd nationale wet- en regelgeving. De bufferafstand van 400 m tot woningen en 750 m tot clusters wordt bij overige alternatieven wel aangehouden. Dat maakt dat het alternatief 'natuur' geen reëel alternatief is; het is gebaseerd op een onuitvoerbare situatie omdat niet voldaan kan worden aan redelijke geluidsnormen.

Effectbeoordeling defensieradar

Van en naar het laagvlieggebied Maas/Waal, een gebied dat is aangewezen voor laagvlieggebied voor militaire helikopters en propellervliegtuigen, zijn geheel fictieve 'aanvliegroutes' geprojecteerd, waarbij geen enkele bronverwijzing of achterliggende informatie voor is opgenomen. Daarmee wordt vervolgens wel een effectbeoordeling uitgevoerd. Defensie zelf gaat uit van operationele vliegcorridors van en naar het kernoefengebied in het laagvlieggebied. Het is beter om uit te gaan van deze operationele vliegcorridors.

Effectbeoordeling geluid

De effectbeoordeling voor geluid is een rommeltje. In eerste instantie worden rond de plaatsingszones in de alternatieven afstanden bepaald die samenhangen met geluidniveaus (immissiewaarde) voor twee alternatieven. Het gaat om drie afstanden. Vervolgens wordt geïnventariseerd wat de aantallen woningen zijn die per alternatief binnen de drie afstanden aanwezig zijn. Dat levert een gevarieerd beeld op van het aantal woningen. De beoordeling is echter niet gebaseerd op het aantal woningen per afstand maar op het feit of er woningen aanwezig zijn binnen de afstanden die

corresponderen met 45 en 47 dB Lden. Dat is een slecht gekozen beoordelingscriterium. Terwijl informatie voorhanden is in de vorm van aantallen woningen binnen afstanden.

Vervolgens wordt een omgekeerde benadering gehanteerd en wordt verkend welke mogelijkheden er zijn binnen het zoekgebied (los van de plaatsingszones) als minimumafstanden uit tabel 6.25 als buffer worden aangebracht rond woningen. Dat is geheel andere benadering! Dit wordt verder niet uitgewerkt zodat niet duidelijk is wat de koppeling is met de effectbeoordeling.

Op pagina 118 onder Tabel 7.11 is vermeld dat windturbines met zwaardere generatoren (variant B) voor een hogere geluidbelasting zorgen dan kleinere windturbines met lichtere generatoren (variant A). Grotere windturbines zijn niet per definitie luider en kunnen zelfs stiller zijn dan de middelgrote windturbines. Ook als voor beide worst-case windturbintypes zijn gekozen dan zouden de te hanteren vuistregelafstanden vergelijkbaar moeten zijn. De gekozen afstanden behorende bij variant A lijken qua afstand correct. Bij variant B zijn deze vuistregelafstanden overeenkomend met contouren circa 60% groter. Een afstand van 690 meter voor een 47 dB Lden contour is naar onze mening niet-realistisch.

In het planMER moet wat ons betreft dan ook inzicht worden gegeven in de berekening van geluidcontouren voor worst-case turbintypen per variant.

Het feit dat beide invloedsgebieden volgens Witteveen & Bos verschillen, zou op zich aanleiding zijn om milieueffecten ook relatief te beoordelen omdat eveneens een groot verschil in opbrengst aanwezig is tussen variant A en B.

Maar het belangrijkste is dat grote verschillen ten aanzien van aantallen woningen niet in de effectbeoordeling terugkomen.

Overige aandachtspunten

Procedure

- De gemeente kiest ervoor om de concept planMER voor advies voor te leggen aan de Cie voor de m.e.r. Daarmee mist de Commissie voor de m.e.r. informatie over het VKA en het ontwerp van de ruimtelijke visie zoals die via de zienswijzeronde van december 2022 is aangevuld. Daarmee kan de Commissie in onze ogen eigenlijk geen volledig advies uitbrengen.

Onderzoekopzet

- De veiligheidscontour van de hoofdvaarwegen is in het concept PlanMER niet alleen gesitueerd om vaarwegen heen die in beheer zijn van RWS maar ook van overige vaarwegen (concreet: het stukje van het Oude Maasje tussen Capelsche Veer en bedrijventerrein Haven, waar een deel in beheer is van het waterschap). Hier geldt de beleidsregel niet voor; plaatsing van windturbines is in principe daar mogelijk. Deze onnodige beperking om ook voor overige vaarwegen de contour te hanteren heeft direct

effect op de plaatsingsmogelijkheden in het gebied. Dit zal in de definitieve versie moeten worden aangepast.

- In de samenvatting is aangegeven dat waterkeringen niet gebruikt kunnen worden voor windenergie. In Nederland zijn op en rond waterkeringen (in Zeeland en regio Rijnmond) meerdere windparken gebouwd. Wat ons betreft is dit geen harde belemmering voor de alternatievenontwikkeling en zou deze beperking niet opgenomen moeten zijn in het definitieve PlanMER
- Het is opmerkelijk dat er lokale afstandsnormen voor woningen in stedelijk en buitengebied zijn, maar dat deze niet als harde belemmering worden aangehouden in het planMER. De gemeente geeft hiermee duidelijk aan dat zij niet wil meewerken aan de ontwikkeling van een windpark binnen de afstandsnormen. Waarom wordt er dan toch onderzoek naar gedaan? Als de reden daarvoor is het advies van de Commissie voor de m.e.r., zou dit op zijn minst als zodanig moeten worden verduidelijkt. Ook zijn de mogelijkheden voor het aanwijzen van bedrijfswoningen afgenomen als gevolg van jurisprudentie (zie bijv. Windpark Koningspleij). Ten onrechte wordt daardoor juist te veel ontwikkelruimte gesuggereerd. Deze beperkende regel zou wat ons betreft al benoemd moeten worden in het definitieve PlanMER.
- In het MER wordt op diverse locaties herhaald dat beoordeling is uitgevoerd voor een geheel alternatief maar dat de beoordeling voor delen van het alternatief kan afwijken. Het was waardevol geweest als die verschillen inzichtelijk zouden zijn gemaakt voor de VKA afweging.
- Het alternatief Leefomgeving wordt bewust geplaatst in gebieden met een lage cumulatieve geluidshinder (< 47 dB Lden), terwijl je een geheel ander uitgangspunt kunt hanteren ten aanzien van leefomgevingskwaliteit, namelijk dat op locaties waar al een hoog achtergrondgeluidniveau aanwezig is toevoeging van windturbinelawaai tot minder extra hinder leidt. Deze keuze moet daarom worden onderbouwd. Op dit moment is dit een subjectieve keuze.
- Wat is de meerwaarde van het alternatief Energieopbrengst als deze theoretisch is en niet wordt beoordeeld? Vanuit de mondelinge toelichtingen op het PlanMER begrepen we al dat dit niet als een 'echt' alternatief wordt gezien, maar dan ook graag schriftelijk verwijderen als alternatief.
- Met de toepassing van de gekozen 'alternatieven' vervalt ook schijnbaar de ruimte ten noorden van de hoogspanningsleiding. Dit deel van het zoekgebied wordt daarmee ogenschijnlijk, maar zonder enige inhoudelijke uiteenzetting, als niet haalbaar gekenschetst. Ook hiermee wordt niet ingezet op het opzoeken van de 'hoeken van het speelveld'.

Inhoudelijke punten

- De benaming van de varianten A en B is suggestief en moet worden aangepast. Variant B is een moderne windturbine die op dit moment op de markt is, hier is weinig innovatiefs aan.
- Microplastics en elektromagnetische velden worden meegenomen in het onderzoek, maar niet beoordeeld. Hier is geen wetenschappelijke basis voor en is dan ook irrelevant.

- In de beoordeling van de ecologische effecten zijn de foerageerstanden van bruine kiekendief, visarend en zeearend vanuit de Biesbosch bepalend. In hoeverre zijn dit harde afstanden waardoor de ontwikkeling van een park geen doorgang kent? Dit deel verdient nuancering, de effecten lijken te groot.
- Beoordeling van het aantal stallen in de omgeving van windturbines is een irrelevant criterium. Er is geen enkele wetenschappelijke basis is voor het optreden van hindereffecten van windturbines op het welzijn van landbouwhuisdieren, laat staan in stallen. Dit criterium moet worden geschrapt.
- Voor wat betreft stikstofdepositie (ref. p. 79 hoofddocument) kan inmiddels meer informatie toegevoegd worden nu het kabinet recent (na publicatie van het concept PlanMER) concreter is geworden met zijn plannen. Zoals bekend bij de gemeente is de mogelijke impact van de implementatie van stikstofbeleid en daarmee de onzekerheid voor agrarische bedrijfsvoering voor zowel grondeigenaren en agrariërs in de gemeente Waalwijk groot, gezien de nabijheid van een Natura2000 gebied.

Netaansluitingsmogelijkheden

In het MER wordt in het geheel geen inzicht gegeven in de mogelijkheden voor netaansluiting terwijl dit, ondanks de bij een ieder bekende netcapaciteitsproblemen bij Enexis en TenneT, een essentieel onderdeel is voor de beoordeling van het doelbereik in 2030. In algemene zin zou, in ieder geval beknopt, moeten worden verkend of op zijn minst naar informatie moeten worden verwezen welke mogelijkheden er zijn en of daarvan gebruik kan worden gemaakt. Nu deze informatie niet voorhanden is wordt essentiële informatie gemist voor de VKA-afweging.

Afsluiting

Graag zouden wij zien dat de alternatievenopzet wordt aangepast en dat onderscheidende beoordelingscriteria worden gehanteerd zodat het planMER daadwerkelijk de juiste milieu-informatie aanreikt die kan worden betrokken bij de afweging van locaties en het formuleren van een voorkeursalternatief dat wordt vastgelegd in de ruimtelijke visie.

Wij zien een reactie op onze zienswijze graag tegemoet.

Hoogachtend,

Ilse van den Meijdenberg
Arjan Visser

Coöperatie Energie Gezond Waalwijk u.a.

Falck Renewables Nederland BV

06-30346725
arjan.visser@falckrenewables.com